

Вдосконалення механізму раціонального використання виробничих ресурсів

Вінницький національний технічний університет

Анотація

У роботі проаналізовано систему категорій і понять, пов'язаних з виробничими ресурсами. Визначено основні риси поняття «виробничі ресурси» з точки зору розвитку теорії економіки підприємств та теорії організації. Досліджено існуючі концепції управління виробничими ресурсами. Запропоновано шляхи вдосконалення механізму раціонального використання виробничих ресурсів.

Ключові слова: виробничі ресурси, ресурси підприємства, раціональне використання ресурсів.

Abstract

The work analyses the systems of categories and notions connected with productive resources. The basic lines of concept "productive resources" and defined from the point of view of development of the theory of economy of enterprise and the theory of organization. It was investigated the existing concepts of productive resources management. It was proposed the ways of improving the mechanism of rational use of manufacturing resources.

Keywords: productive resources, resources of enterprise, rational use of resources.

Вступ. Головною передумовою ефективного здійснення процесів структурно-інноваційної перебудови економіки України є невідкладна необхідність мобілізації усіх резервів підвищення ефективності виробничо-господарської діяльності вітчизняних підприємств. Особливе місце серед таких резервів посідає використання наявних можливостей ресурсозбереження, дбайливого та економного використання ресурсів.

Управління виробничими ресурсами підприємства набуває особливої значущості, оскільки дозволяє досягти органічного взаємозв'язку й інтеграції численних функціональних сфер роботи підприємства (постачання, виробництва, транспортування, роботи складського господарства, збуту) в єдину наскрізну керуючу управлінську систему.

Різноманітні проблеми управління ресурсним забезпеченням промислового виробництва, організації логістичного процесу на підприємствах розглядалися в працях багатьох вітчизняних та зарубіжних вчених-економістів, таких як Бауерсокс Д., Кальченко А., Кіндій М., Клебанова Т., Клосс Д., Костоглодов Д., Крикавський Є., Міротін Л., Окландер М., Саввіді І., Сергєєв В., Стаханов В., Фролова Л., Чечетов М., Чухрай Н. та ін. Проте увага дослідників зосереджувалася перш за все на вирішенні поточних завдань із задоволення ресурсних потреб виробництва, в той час як численні аспекти надзвичайно складної проблеми формування належної ресурсної бази для забезпечення довгострокового усталеного соціально-економічного розвитку часто залишалося поза увагою науковців. Обов'язковою передумовою успішного розв'язання зазначеної проблеми, насамперед, має бути розбудова необхідного стратегічного підґрунтя для прийняття управлінських рішень у цій сфері.

Раціональне використання виробничих ресурсів передбачає формування ефективного механізму управління.

Метою роботи є покращення ефективності діяльності вітчизняного підприємства на основі вдосконалення механізму раціонального використання виробничих ресурсів.

Для досягнення мети були поставлені такі **завдання**:

- дослідити систему категоріального апарату, пов'язаного з виробничими ресурсами підприємства;
- визначити основні функції, структуру та особливості системи управління виробничими ресурсами;
- розробити рекомендації щодо вдосконалення механізму раціонального використання виробничих ресурсів на підприємстві.

Об'єктом дослідження виступає система забезпечення ресурсного потенціалу підприємства.

Предмет дослідження – ресурсна стратегія підприємства, яка включає інструменти, механізми та економічні важелі, які забезпечують ефективне використання ресурсів.

Інформаційна база написання даної роботи включає наукові праці, періодичні видання, методичні розробки вітчизняних і зарубіжних вчених-економістів.

Теоретичне значення роботи полягає у можливості використання розроблених пропозицій та рекомендацій щодо покращення ресурсного потенціалу підприємства.

Виклад основного матеріалу: В процесі створення матеріальних та нематеріальних благ чи не найважливішу роль відіграють такі фактори виробництва як виробничі ресурси.

Термін «ресурс» походить від французького «*ressource*» – допоміжний засіб. У радянському енциклопедичному словнику під ресурсами розуміють грошові кошти, цінності, джерела (засобів) коштів, доходів [1].

Довідкова економічна наука також наводить досить багато визначень поняття «ресурси». Так, в економічній енциклопедії за ред. проф. С. В. Мочерного надається достатньо загальне визначення, відповідно до якого ресурси є основними елементами виробничого потенціалу, які має в розпорядженні система і які використовуються для досягнення конкретних цілей економічного розвитку [2]. Натомість, в економічному словнику С. М. Гончарова ресурси визначаються як природні, сировинні, матеріальні, трудові, фінансові цінності, які можуть бути використані в разі потреби для створення продукції, надання послуг, одержання додаткової вартості [3]. Майже аналогічне визначення наводять автори економічного тлумачно-термінологічного словника, які під ресурсами розуміють всі засоби, запаси, можливості, джерела будь-чого, включаючи природні, інтелектуальні та технологічні, які можуть бути застосовані в господарській діяльності [4].

Досліджуючи довідкову літературу можна зробити висновок, що виробничі ресурси є і фактором виробництва, і виробничим потенціалом підприємства. Також ресурси у своєму вираженні можуть визначатися дуже широко, а саме, як усе, що бере участь у виробництві товарів та послуг, або дуже вузько, як окрема категорія ресурсів як, наприклад, фінансові ресурси або ж інформаційні ресурси.

Тобто, якщо ресурси – це допоміжні засоби виконання діяльності, а фактори виробництва визначаються як функціональні компоненти виробничої системи, які вже залучені до виробництва, то, з одного боку, ресурси можуть бути кількісно та якісно більшими на величину засобів, що поки не використовуються у виробництві, з другого, розподіл факторів виробництва на елементарні та диспозитивні зводить поняття ресурсів лише до елементарних факторів [5].

Якщо ресурси – це можливості одержання бажаного результату шляхом певних перетворень, то вони, безумовно, є елементом потенціалу підприємства, який, за визначенням Краснокутської Н.С., являє собою можливості системи ресурсів, здатностей і компетенцій створювати цінність для зацікавлених сторін [6, с. 21].

Розглянемо більш детально виробничі ресурси. Під виробничими ресурсами розуміють усі людські, природні а також вироблені людиною ресурси, які використовуються для виробництва різноманітних товарів та послуг. Ці ресурси поділяють на:

- матеріальні – капітал, земля, сировина;
- людські – праця, підприємницькі здібності.

Говорячи про виробничі ресурси ми розуміємо капітал не як грошові кошти, а як виробничі знаряддя, інструменти, машини, транспортні засоби, що використовуються для виробництва та постачання готової продукції до споживачів.

Земля як фактор виробництва являє собою усі природні ресурси, які використовуються у процесі виробництва, а саме ліси, водні ресурси, орні землі.

Під працею розуміємо всі розумові та фізичні здібності людини, які застосовуються у процесі виготовлення товарів та послуг. Окремо від праці розглядають підприємницькі здібності як особливий вид людських талантів, здатність людей до організації виробничої, торговельної, комерційної та іншої ділової, економічної діяльності. Це особливий економічний фактор, який забезпечує комбіноване поєднання всіх інших ресурсів у єдину систему в процесі виробництва товарів та послуг.

Формування стратегічних ресурсних потреб підприємства (за якісними, структурними та кількісними параметрами) відбувається під впливом трьох основних груп факторів:

- передбачувані темпи зростання ринкової частки та обсягів діяльності;
- рівень мінливості виробничо-технологічної бази;
- передбачуваний характер змін ефективності використання усіх видів ресурсів на підприємстві.

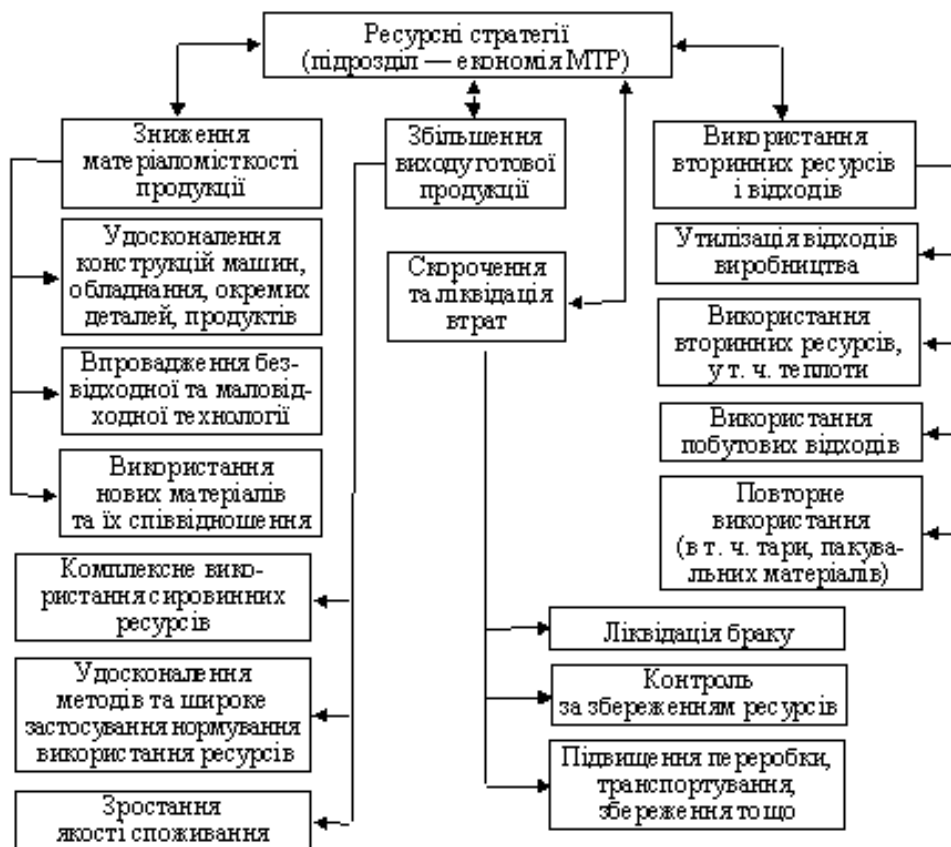

Рисунок 1 – Основні напрями економії матеріальних ресурсів та їх вплив на зміст ресурсних стратегій

Розглядаючи шляхи вдосконалення механізму раціонального використання виробничих ресурсів на підприємстві можна виділити наступні напрямки поліпшення діяльності підприємства на основі вдосконалення управління його ресурсним потенціалом:

- зменшення витрат на ресурсне забезпечення діяльності підприємства шляхом більш раціонального їх використання;
- уникнення напрямків діяльності, що вимагають додаткового залучення ресурсів;
- пошук та вибір такої структури ресурсного забезпечення, що дозволить найбільш повно використовувати внутрішній потенціал розвитку організації.

Висновки. Отже, ресурси є тим визначальним показником потужностей підприємства, що визначає його можливість на ринку та конкурентоспроможність. Ресурси є основною складовою потенціалу розвитку організації, тому необхідно визначити такий внутрішній потенціал, який би міг гнучко реагувати на зміни і пристосовувати до них діяльність організації.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Советский энциклопедический словарь / Гл. ред. А. М. Прохоров. – М. : Сов. энциклопедия, 1983. – С. 1118.
2. Економічна енциклопедія: У 3-х томах. Т. 3 / Редкол.: С. В. Мочерний (відп. ред.) та ін. – К. : Академія, 2002. – С. 206.
3. Гончаров С. М. Тлумачний словник економіста / С. М. Гончаров, Н. Б. Кушнір ; [за ред. проф. С. М. Гончарова]. – К. : Центр навчальної літератури, 2009. – 264 с.
4. Коноплінська В. А. Економічний тлумачно-термінологічний словник / В. А. Коноплінська, Г. І. Філіна. – К. : КНТ, 2007. – 580 с.

5. Ресурси та ресурсне забезпечення підприємств: теоретичні аспекти/ Н. О. Власова, В. Ю. Андросов// Економічна стратегія і перспективи розвитку сфери торгівлі та послуг. - 2012. - Вип. 1(1). - С. 250-257.

6. Краснокутська Н. С. Потенціал торговельного підприємства: теорія та методологія дослідження : монографія / Н. С. Краснокутська. – Харків : ХДУХТ, 2010. – 247 с.

Лозан Богдана Олександрівна – ст. гр. МОі-146 ,факультет менеджменту, Вінницький національний технічний університет, Вінниця, e-mail: lozan.bogdanamo@gmail.com

Науковий керівник: *Міронова Юлія Володимирівна* – канд. екон. наук, доц., Вінницький національний технічний університет, Вінниця.

Lozan Bohdana O. – Department of Building Menegmt, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia, email : lozan.bogdanamo@gmail.com

Supervisor: *Mironova Julia V.* – Ph.D. (Eng.), Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia.